

İnsanda karnını doyurma, beslenme gereksinimini takiben barınma ihtiyacı doğal olarak gündeme geliyor.

Bugün için nüfusun yüzde 40'ına yakın bir kısmının kırsal kesimde yaşamakta olduğu gelişen ülkemizde bu oranın yüzyılımızın sonlarına doğru yüzde 20'lere ineceği söylenebilir. Bu durumda önümüzdeki 8-10 yıl içinde 10 ila 15 milyon dolayında vatandaşlarımızın kentlere göç edecekleri anlaşılmaktadır. Bu da toplamda 3 milyon, yılda ise 3 ila 400.000 konut inşası anlamına gelmektedir.

Ötedenberi hemen hemen aynı hızla devam etmekte olan bu göçe rağmen şehirlerimizde kimsenin açıkta kalmadığına bakılırsa, şu veya bu şekilde bu miktara yakın konutun inşa edilegelmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Maalesef bu konutların büyük çoğunluğu devlet arsaları üzerinde gecekondulu şekilde yapılagelmektedir.

Bu sağlıklı, kaçak, yasadışı yapılaşma kentlerimizi adeta birer kanser gibi sarmakta, kent varoşlarında oluşagelen gecekondulu mahalleleri kentlerimizi kırsallaştırmaktadır.

Aslında işin derinliğine inildiği taktirde, gecekondulaşmanın yalnız maliyet düşüklüğü nedeniyle yapıldığını söylemenin gerçekleri yansıtmadığı düşüncesindeyim.

Muhtelif risk faktörleri nedeni ile ödenen gayri meşru paraların yanısıra hızla bitirilme zorunluğu nedeniyle gecekonduların ortalamada 15 ila 60 milyon TL arasında bir maliyete eriştiği doğrudur.

Bunların önemli bir kısmının kiraya verilmek üzere bazı sermayedarlar tarafından inşa edildiği de gözden kaçmamalıdır.

Gecekonduyu teşvik eden en önemli amil, kaçak yapılan bu yapıların herhangi bir bürokratik muamele ile ilgilendirilmemesidir. Nadir de olsa bazı engellemelere rağmen tamamen yasa dışı yapılan bu inşaatlar bir süre sonra oy kaygısı ve benzeri politik nedenlerle eninde sonunda yasallaştırılmaktadırlar.

Yasal bir yapının arsa alınımlı safhasından, içinde resmen oturulur duruma gelmesine değin 250'yi aşan merviden imza ve onay gerektirirken, gecekonduda bu muamele sıfıra münce olmuş durumdadır.

Konut sorununun çözümü, arsa üretiminin yanısıra, bürokratik muamelelerin basitleştirilmesine dayanmaktadır.

Hangi sosyal kesime hitabederse etsin yapılan her yasal konut eninde sonunda kentleşmeyi olumlu yönde etkilemektedir.

Üst sosyal kesimler için inşa edilen konutlara geçişte, boş kalan eski daireler daima bir alt kesimin kullanımına sunulmaktadır.

Ülkemizde ortalama gelir seviyesi hızla yükselmekte, insanlar artık örtünme yerine giyinme, barınak yerine yeni bir yaşam tarzı aramaktadırlar.

Konutta konfor çevre kirliliğinden uzaklaşma, boş zamanları değerlendirme, eğlence ve dinlenceye müsait bir oluşma, beklentilerin başındadır.

Kentleşmenin sağlığı için, kent çevresinde uydu kentçikler veya 1000-2000 konutluk uydu mahalleler için mevcut özel veya tüzel alanların tefriki ve bunların şehirleşme planlarının deneyimli özel kurumlara hızla yaptırılarak, asgari bürokratik muamele ile yapılanmaya açılmalıdır.

Tüm Batı bu evrelerden geçmiştir. Sıra Türkiye'dedir.

Toplu Konut İdaresi ve Emlak Bankası gibi arazi geliştirici developer'lerin yanı sıra özel şirketlerin, özel ve kamu arazileri üzerinde uydu kent inşaatı yapmak üzere bürokratik muameleleri azaltmak suretiyle teşvik edilmeleri soruna bir ölçüde çözüm getirecektir.

GÜMRÜK BİRLİĞİ VE İNŞAAT TEKNOLOJİSİ

Dr. Ersin ARIOĞLU

1995 yılı içinde gerçekleşmesi beklenen Türkiye ile Avrupa Topluluğu, yeni resmi adı ile Avrupa Birliği arasındaki Gümrük Birliği temelde sanayi ve ticaret dünyasını etkileyecek bir yapı sergilemektedir. Bu durum karşısında genelde Hizmetler Sektörü, özelde İnşaat Sektörünün süreçten etkilenmesi, sanayi ve ticari Dünyadaki gelişmelerin belirleyiciliğinde ortaya çıkacaktır.

Gümrük Birliği'nin Türk sanayi mallarına karşı olan talebi Avrupa'ya kaydırması, Türkiye'deki sanayi yatırımlarının düşmesine yol açabileceği ölçüde, sektörümüzü olumsuz etkileyecek, buna karşın yabancı sermayenin Türkiye'de daha fazla yatırım yapmak için ortam bulması, Türk-yabancı ortaklıklarının bu süreçte kaçınılmaz olarak artması, sektörümüzde olumlu gelişmelere de yol açabilecektir.

Ancak Gümrük Birliğine geçiş sürecinin hemen ardından Türkiye tarafından gündeme getirilmesi gereken en önemli konu, Hizmetlerin Serbest dolaşımı olgusudur. Türkiye'nin AET ile ortaklığının temel hükümlerinden bir tanesi olan Hizmetlerin Serbest dolaşımı ilkesi, bugün için yürürlüğe sokulamadığı ölçüde, bir Türk inşaat firmasının Avrupa pazarlarına girişinde hala önemli bir engel oluşturmaya devam etmektedir. Türkiye Gümrük Birliğini gerçekleştirmek sureti ile Ortaklık Anlaşmasının kendi açısından elle tutulabilir tek somut yükümlülüğünü yerine getirmiş olacaktır. Bu çerçevede bundan sonra atılacak adımların Topluluk kanadına düştüğünün gözden kaçırılmaması gerekmektedir.

Konuya bu perspektifte bakıldığında, Türkiye'nin inşaat teknolojisi açısından bir geriliği olmadığı, aksine bugün salt Avrupa ölçeğinde değil, Dünya seviyesinde önemli rekabet avantajlarına sahip olduğunu öne sürmek yanıltıcı olmaz. Dünya pazarlarına girişte, gerek ortaya koyduğumuz kalite, gerekse önerdiğimiz gerçekleştirme fiyatları açısından hiçbir sorunumuz yokken, karşımıza çıkan tek engel, uluslararası siyasetin konjonktürel aktörleri, bu aktörlerin kendi ulusal menfaatleri doğrultusunda belirledikleri mevzuat kalıplarıdır. Bu çerçevede, Türk piyasasının Gümrük Birliği'nin gerçekleştirilmesinin ardından yabancı sermaye için artacak cazibesine bağlı olarak, karşılıklılık kriterinin ortaya konmasını ve hizmetlerin serbest dolaşımının AT normlarına uygun olarak ülkemize de tanınmasını beklemekteyiz.

Gümrük Birliği'nin inşaat sektöründe çalışan firmalara diğer etkilerinin bir kaç alt başlıkta daha toplanacağına da ayrıca dikkati çekmek gerekmektedir. Bunlar, salt sektör üstündeki firmaları değil, aynı zamanda bütün Türk işdünyasının bütününü yakından etkileyecek özellikler sergilen "Gümrük Birliği'ne bağlı olarak Türkiye'de yapılan çalışmalar" ile "Türk hukuk sistemiyle AT hukuk sisteminin uyumlaştırılması" çalışmalarından kaynaklanmaktadır.

Bu çerçevede öncelikle değinilmesi gereken temel unsur, Gümrük Birliğine geçiş sürecinde makro ekonomik dengelerin düzeltilmesi beklentisinin Türk işdünyasının ve kamuoyunun öncelikli hale gelmiş olmasında şekillenmektedir. Bu çerçevede enflasyonun düşürülmesi, gerekçeleri anlaşılabilir ve makul bir vergi politikasının Türk iç dengelerini daha da bozmayacak bir anlayışla yürürlüğe sokulması, özelleştirmeye hız verilerek, KİT açıklarının yol açtığı girdi maliyetleri pahallılığının ucuzlatılması, bütün Türk işdünyasının olduğu gibi, Türk inşaat sektörünün de talepleri haline dönüşmektedir.

İkinci önemli konu başlığı ise, Türk hukuk sistemi ile AT hukuk sisteminin uyumlaştırılması çerçevesinde ortaya konma aşamasında olan ya da ortaya konan rekabet hukuku ve bu hukukun alt bölümleri olarak ortaya çıkan sınai ve fikri mülkiyetin korunması, marka, bröve, patent yasa tasarılarıdır. Bu çerçevede bütün Türk iş dünyasını ve bizleri alışageldiğimiz ötesinde sürprizler beklemektedir.

Üçüncü önemli konu başlığı ise, devlet yardımları ya da alışageldiği tabiri ile teşvik sistemimizde ortaya çıkacak değişikliklerde yatmaktadır. Bu çerçevede Türk teşvik sisteminin mevcut yapısının Topluluk ile Gümrük Birliğine gidildikten sonra muhafaza edilmesine imkan bulunmamaktadır. Yapılan ön araştırmalara göre, her 15 günde bir Türkiye'de verilmekte olan yardımlar, AT Komisyonu'na tebliğ edilecek, Komisyon bu yardımları izin verilebilir ya da izin verilemez değerlendirmesini yaptıktan sonra Türk hükümetlerine geri gönderecek ve Hükümetlerimiz de bu çizginin dışına taşamayacaklardır. Ancak yine yapılan diğer bazı araştırmalara göre, bu sistemin varlığına rağmen, bugün AT tam üyesi konumundaki bütün ülkeler, şu ya da bu yolla gizli teşvik mekanizmaları uygulamakta olup, Topluluk prensiplerini çiğnemektedirler. Her halükarda, konunun Türkiye açısından da enine boyuna tartışılması ve yeni teşvik sisteminin bütün bu faktörler dikkate alınarak geliştirilmesi elzemdir.

Bu alanda bizim sistemimizin şeffaflaştırılması, bizim açımızdan da arzulanan bir konu olmakla birlikte, aynı şeffaflığı ve çifte standart uygulanmamasını beklememiz hakkımızdır.

Dördüncü olarak değinilmesinde yarar görülen husus, AT hukuku ile uyum çalışmaları içinde dikkati çeken "Sınai Mevzuat Uyumunu" boyutudur. Bu doğrultuda Sınai Mevzuat kavramı ile esasen AT Standartlarına uyumun kast edildiği anlaşılmaktadır. AT standartlarının pek çoğu ISO standardı olarak oluşturulduğu ve ardından aynen Türkçeleştirilerek TSE standardı olarak yürürlüğe konulduğu ölçüde bu alanda önemli bir sorunumuzun olacağını sanmamakla birlikte, gelişen yeni standartların gerek bütün Türk sanayiini, gerekse inşaat sektörünü ilgilendirdiği ölçüde, Türk İnşaat Mühendisleri tarafından yakinen izlenmesinin önemini vurgulamak isterim. Bu çerçevede TSE'ye çok önemli görevler düştüğünü, Türk standartlarının oluşturulmasında bu yeni özelliklerin dikkatlerden kaçırılmamasının hayati önem arzettiğini belirtmek gereklidir.

Bu bağlamda değinilmesinde yarar görülen son unsur ise, daha önce de vurgulanan Hizmetlerin Serbest Dolaşımı konusu ile doğrudan ilgili olan Kamu ihaleleri konusudur. Gümrük Birliği ile birlikte kamu ihalelerinin serbestleştirilmesi çalışmalarına da yoğunluk kazandırıldığı görülmektedir. Bu noktada konu ile ilgili olarak tüm çalışanlardan ve yetkililerden beklentimiz, kamu ihalelerinin serbestleştirilmesinde karşılıklılık ilkesini dikkatlerinden kaçırmamaları. Bu ilkeyi ön plana çıkartmak sureti ile Türk kamu ihalelerini yabancılar için daha da serbest hale getirirken, Topluluk bütünündeki kamu ihalelerinin de Türk müteşebbislerine açılmasını sağlamaları. Bu yapıldığı takdirde daha önce de belirtildiği gibi Türk İnşaat Sektörü, gerek kapasite kullanımı ile, gerekse teknolojik birikimi ile Gümrük Birliğine hazır bir görünüm sergilemektedir.

Bütün bu söylenenlerin ardından, ara girdiler olarak en büyük maliyet kalekimizi oluşturan ithal makina parkına ödenecek gümrük vergileri ve fonların kalkacak olmasının maliyetlerimizi ucuzlatıcı etkisinin göz ardı edilmemesi, ayrıca AT'nin üçüncü ülkelerle, özellikle Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile kurduğu yeni ilişkilerin, tanıdığı ticari imtiyazlara karşı aldığı avantajlar bazında da incelenmesinin ve bu avantajlara Türkiye'nin de ortak edilmesi girişimlerinin yapılmasının vakti geldiğinin altını da çizmek isterim.

